

Izsák Márton Második Önálló Kiállítása

Nem tudom, valószínűleg egy bukaresti kiállítás alkalmával csinálták a képet. Sokat fényképeztek. A háttérben a "Deportáltak emlékműve"-nek nagyított fényképe. Akkor olyan rendesek voltak a minisztériumból, hogy a feleségem is ott volt velem két hétig, szállodában laktunk, s a szövetség fizette még a kosztot is.

A bukaresti múzeumban a kiállításon, bizonyos termekben csak a legjobbak állíthattak ki. Volt amikor csak szobrok, volt amikor csak festmények voltak kiállítva, és volt, amikor vegyesen is ki voltak állítva munkák. Még az emlékművekről a nagyításokat is ők finanszírozták. Bukarestben két műkritikus szervezte meg a kiállítást, és rendezte el, hogy mi hol legyen. Először megrendeztem én, de nem tetszett. Mondták, hogy hagyjam, bízzam rájuk. És megrendezték, sokkal jobban, mint ahogy én. Az amerikai kultúrattasának nagyon tetszett a kiállítás. A "Deportáltak emlékműve", a Bolyaiak szobra, Bartók, Bălcescu [Nicolae Bălcescu (1819-1852): történész, író, 1848-ban a havasalföldi forradalom egyik vezetője - A szerk.], Salamon Ernő, Eminescu szobor, "Az ismeretlen katona" volt ott kiállítva.

Ha egy kiállításunk volt a kommunizmus ideje alatt, a pártnak, a szakszervezetnek, a városnak, a polgármesteri hivatalnak, kultúrosztálynak s a Művészek Szövetségének kötelező volt vásárolni. Nekik volt pénzük külön erre a célra. Majdnem minden évben vett tőlem a minisztérium is s a bukaresti múzeum is egy-egy szobrot. Az akkori stílus, a szocialista realizmus nem maradhatott

meg mostanáig, mert a munkák nagy része nem felelt meg a művészi ábrázolásnak. Nagyon kellett tudni a mesterséget, ugyanis realista munkákat kellett csinálni. Nem a művésziesség, hanem az életszerűség volt a fontos.

Közben a realista művek mellett az ember mindig mintázott magának úgy, ahogy ő képzelte, függetlenül attól, hogy milyen stílus volt megadva. Már a szocialista realizmus idején is próbálkoztam sok mindennel, és mindig vigyáztam a művészi igényességre. A "Deportáltak emlékművé"-t abban az időben csináltam. A pontos címe akkor az volt, hogy "Ororile fascismului" [A fasizmus áldozatai], most a "Holokauszt emlékmű". A "Holokauszt emlékmű"-ben azt a csoportot mintáztam meg szimbolikusan, amelyiket a gázba vitték: anyákat a gyerekeikkel s az öregeket. [A szobor egy férfit, egy nőt, egy öregasszonyt, egy kisgyereket és egy pólyást ábrázol.] Egy gyerek, aki az anyja szoknyájába kapaszkodik: szegény édesanyámat is - 54 éves volt - az unokahúgommal mindjárt a gázba vitték. De ezt szobrászi formába kellett önteni, és ezt mindenki másképp csinálja. Az ember mindig használhat modellt, de nem másolja azt, hanem mindig elképzei, hogy hogyan akarja ábrázolni a mondanivalóját. Ez egy pályázat volt 1948-ban, vagy négyen-öten vettünk részt, s én nyertem meg, csak közben elúszott a pénz, hogy bronzba öntsék, mert jött a pénzbevéltás. [A román minisztérium és a marosvásárhelyi zsidó hitközség segítségével sikerült előteremteni a gipszszobor bronzba öntésének költségeit. - A szerk.] Ausch Sanyi (a hitközség titkára) a világ minden részére fényképeket küldött, s onnan küldtek pénzeket a költségek fedezésére. A Malom utca előtt, a volt Kossuth Lajos utcában [most Calarasilor utca], ott van egy kis park, a Petőfi-szobor mögött, oda tennék, úgy határoztak. [2003 májusában megtörtént a szoboravatás Marosvásárhelyen.]